

Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Perho,
Pietarsaaren suomenkielinen opetustoimi, Toholampi, Veteli

**ARVIOINTI KESKI-POHJANMAAN MAAKUNNASSA JA
PERHON PERUSOPETUKSESSA**

ARVIOINTISUUNNITELMA

2022–2023

Arviointi Keski-Pohjanmaan maakunnassa

Arviointisuunnitelma lukuvuodelle 2022-2023

1. Arvioinnin lähtökohdat

Koulutusta koskevaan lainsäädäntöön on kirjattu koulutuksen järjestäjän velvoite arvioida antamaansa koulutusta (PoL 21§ ja LL 16§). Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä. Opetuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Opetushallitus huolehtii asianomaisen ministeriön päättämien perusteiden mukaisesti arvioinnin kehittämisestä ja ulkopuolisten arviointien toimeenpanosta. Ministeriö voi antaa yksittäisen arvioinnin suorittamisen muun kuin opetushallituksen tehtäväksi. Arvioinnin keskeiset tulokset tulee julkistaa. Oppilasja opiskelija-arvioinnista on omat määräyksensä (PoL 22§, PA 10§-14§ ja LL 6§-9§ ja LA 18§-21§).

Arviointi on kokonaisuus, joka koostuu kansainvälisestä, kansallisesta ja paikallisesta arvioinnista. Arviointia tulee suorittaa kaikilla opetushallinnon tasoilla. Periaatteena arvioinnissa on se, että kukin hallinnon taso vastaa itse oman toimintansa arvioinnista. Itsearviointi on erityisen tärkeää yleissivistävän koulutuksen kuntatasolla ja oppilaitostasolla. Lisäksi opettajien ja oppijoiden sekä heidän huoltajiensa tulisi arvioida oppimistoiminnan tuloksellisuutta.

Arvioinnilla tarkoitetaan yleensä tarkasteltavan kohteen tai toiminnan tutkinnallista analyysia ja toiminnan tuottaman hyödyn tai arvon määrittämistä. Arvioitavat johtopäätökset nojaavat määrällisiin ja laadullisiin kriteereihin. Nämä kriteerit muodostavat perustan toiminnan tilan tai tason heikkouksien ja vahvuuksien sekä mahdollisuuksien ja uhkien arvioinnille. Arvioinnin kautta saadaan kehittämistoimet kohdistettua koulussa työskentelevien tärkeinä pitämiin asioihin.

Arvioinnin lähtökohtana on eri tasoilla nykytilan arviointi, jonka kautta voidaan havaita mahdolliset erot nykytilan ja tavoitteiden välillä. Arvioinnilla mitataan muutosvalmiutta, joka kuvaa eri tasojen (opetustoimen, koulun, opettajan tai oppilaan) mahdollisuuksia tarvittaessa muuttaa toimintaansa tavoitteiden suuntaiseksi. Arvioinnin kautta löydettävät visiot kuvaavat kykyä nähdä yhteiskunnan tilaa silloin, kun oppijat itse ovat aktiivisessa työssä. Myös henkilösuhteiden arviointi on tärkeää, koska niiden merkitys jatkuvissa muutostilanteissa korostuu erityisesti pyrittäessä yhteisiin tavoitteisiin.

2. Arvioinnin toteuttaminen Keski-Pohjanmaan maakunnassa

2.1. Maakunnallinen ohjausryhmä ja laatuvaastavat Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Kokkolan kaupungille Perusopetuksen laatukriteerien käyttöönottamiseen hankerahoituksen 1.3.2010 sekä jatkorahoituksen 29.12.2011. Hankkeessa olivat mukana Kokkolan lisäksi Kannuksen kaupunki, Toholammin, Kaustisen, Perhon, Vetelin, Halsuan ja Lestijärven kunnat sekä Pietarsaaren suomenkielinen opetustoimi. Hankkeen tavoitteena oli viedä laatu ja arviointi osaksi kuntien ja koulujen toimintaa ja arkea sekä luoda maakunnallinen yhteistyöverkosto arvioinnin toteuttamiseen. Lisäksi tavoitteena oli avata Perusopetuksen laatukriteerit ja tehdä arviointi ja laatu tutuksi, näkyväksi ja tietoiseksi toiminnaksi kunnissa ja kouluilla. Hankkeen myötä perustettiin maakunnallinen ohjausryhmä. Ohjausryhmän tehtävänä oli ohjata ja kehittää oppilas- ja toiminnan arviointia. Ohjausryhmä myös päätti vuosittain arvioinnin kohteet ja kohderyhmät. Hankkeen päätyttyä vuoden 2013 lopussa ohjausryhmän tehtävät on siirretty maakunnan kuntien laatuvaastaville. Tavoitteet ovat säilyneet samoina ja yhteistyö jatkuu kuntien omalla rahoituksella.

2.2. Toiminnan arvioinnin toteuttamisen periaatteet

Toimintaa arvioidaan tehokkuuden, vaikuttavuuden ja taloudellisuuden näkökulmista. Arviointia suoritetaan opetustoimen, koulujen, oppilaitosten, henkilökunnan, oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien tasolla kaikkien kolmen ulottuvuuden osalta. Arvioinnissa tehokkuus liittyy tekemisiin ja päätöksiin, vaikuttavuus oppimiseen ja taloudellisuus siihen, mitä rahalla ja ajalla saadaan aikaan ja onko resursseja käytetty tasapuolisesti. Arvioinnin lähtökohtana on nykytilan arviointi.

Koulujen tasolla toiminnan arvioinnista vastaavat koulu-/kuntakohtaiset laatuvaastavat ja rehtorit, jotka huolehtivat lukuvuosittain arviointitoimikunnassa/ohjausryhmässä hyväksytyjen arviointien toteuttamisesta. Arvioinnissa hyödynnetään Perusopetuksen laatukriteereitä ja laatukriteereitä hyödynnetään myös lukiokoulutuksen arvioinnissa.

Toiminnan arvioinnin tarkoituksena on arvioida vuosittain valittuja kohteita Perusopetuksen laatukriteereiden laatukortteja hyödyntäen. Arvioinnissa keskitytään koulujen toiminnan arviointiin ja arviointituloksia hyödynnetään koulujen toiminnan kehittämisessä kunnan tasolla. Eri kuntien tuloksia ei vertailla keskenään, mutta tuloksista voidaan tehdä yhteenveto. Kunnan tasolla laativastaava/ laativastaavat kokoavat arvioinnin tulokset sekä raportoivat tuloksista opetustoimeen. He myös kokoavat koulujen kehittämisideat, jotka ovat syntyneet tulosten läpikäynnissä. Kunta voi esitellä tulokset esimerkiksi lautakunnassa.

Keski-Pohjanmaan maakunnassa arviointia toteutetaan seuraavin periaattein:

- Arviointikohteet valitaan lukuvuosittain toteutettavaksi yhteisesti kaikissa Keski-Pohjanmaan kunnissa sekä Pietarsaaren suomenkielisessä opetustoimessa.
- Arviointikyselyitä on mahdollista muokata niin, että ne ottavat huomioon kunnan erityispiirteet ja taloussuunnitelman. Toiminnan arvioinnin tuloksia hyödynnetään mm. kunnan talouden suunnittelussa.
- Kunnille ja kouluille nimetään lukuvuosittain laativastaava / -vastaavat. Arvioinnista vastaavat henkilöt kutsutaan yhteiseen suunnittelukokoukseen kaksi kertaa vuodessa.
- Kunnat ja laativastaavat huolehtivat siitä, että lukuvuosittaiseen arviointiin valituille arviointikohteille laaditaan mittaristo ja/tai hankitaan ulkopuoliset arvioijat. Asioiden tärkeyttä ja sujuvuutta arvioidaan esimerkiksi Webropol-ohjelmiston avulla.
- Laativastaaville, kuten koko opettajakunnalle, järjestetään tarvittaessa koulutusta.
- Arviointi on kehittämisen väline. Tästä syystä jokaisen arviointihankkeen lopuksi laaditaan toimenpidesuunnitelma, jossa sovitaan arvioinnin perusteella tehtävien toimenpiteiden toteutuksesta ja seurannasta.
- Arvioinnin tulokset ovat julkisia, mutta ne eivät saa vahingoittaa arvioinnin kohdetta. Yksittäistä koulua, rehtoria, opettajaa tai oppijaa koskevia tietoja ei tule julkistaa. Arviointitulosten julkistamisesta vastaa arviointityöryhmä.
- Lukuvuosisuunnitelmaan liittyvät tunnusluvut samoin kuin taloudellisuutta kuvaavat tunnusluvut saadaan hallinto-ohjelmistoista ja erillisistä tunnusluvuista. Lukuvuosisuunnitelmassa huomioidaan kunnan/kaupungin strategiset painopistealueet koulutuksen osalta.
- Itsearvioinnista yksiköt (koulut, opetustoimi) huolehtivat itse ja antavat hallinnon tarvitsemää tietoa pyydettäessä.
- Oppimisen arvioinnissa on käytössä kuntakohtaiset ohjeet.

2.3. Toteuttamissuunnitelma lukuvuodelle 2022–2023

1. Toiminnan arviointi:

Toiminnan arvioinnin kyselyjen aiheet/teemat lukuvuonna 2022-2023 ovat:

- Arviointi (laatukortti 4)
- Opetussuunnitelman toteuttaminen (laatukortti 5)
- Opetus ja opetusjärjestelyt (laatukortti 6)

Kaikissa kouluissa toteutetaan kyselyt, joiden vastaajaryhminä lukuvuonna 2022-2023 ovat:

- Opettajat
- Rehtorit
- Koulunkäynninohjaajat
- 5. luokan oppilaat
- 8. luokan oppilaat
- Lukion 2. vuosikurssin opiskelijat
- 5. luokan/8. luokan/2. vuosikurssin oppilaiden/opiskelijoiden huoltajat

Kyselyjen toteuttamisen aikataulu on esitetty arvioinnin vuosikellossa (liite 1).

2. Henkilöstön hyvinvointi

Käydään kehityskeskustelut kaikkien opettajien kanssa, joihin liitetään kehittämissuunnitelman (HOPS; KOPS, OpeKesu) laatiminen (rehtori).

3. Lukuvuosisuunnitelman arviointi - sanallinen arviointi - tunnusluvut

4. Koulujen omat itsearviointit (oppilaat, opettajat, vanhemmat; eri kohteita eri kouluilla) - Laativastaavat ja rehtorit valitsevat kohteet ja toteuttamistavat. - Laativastaavat huolehtivat tuloksien saatavuudesta opetustoimen käyttöön.

Liitteet:

1. Arvioinnin vuosikello
2. Arviointi-/laatuvaastavan tehtävät
3. Toiminnan arvioinnin kohteet lukuvuosittain
4. Toiminnan arviointi Perhossa

Liite 1.

Arvioinnin vuosikello

Elokuu

- Kaupunki-/kuntakohtaisen arviointisuunnitelman työstäminen/päivittäminen maakunnallisen arviointisuunnitelman pohjalta

Elo-syyskuu

- Toiminnan arviointi: Perusopetuksen laatukriteereiden sekä valittujen arvioinnin kohteiden esittely opetushenkilöstölle
- Koulujen lukuvuosisuunnitelmien työstäminen: Arviointi sisällytetään koulujen lukuvuosisuunnitelmiin (toiminnan arviointi, oppilasarviointi, itsearviointi, testit, koulun omat arvioinnit sekä muut ulkopuoliset arvioinnit) Loka-marraskuu
- Maakunnan laatuvaastavien kokoontuminen
- Toiminnan arvioinnin kyselyjen työstämistä Marras-huhtikuu

Kehityskeskustelut henkilökunnan kanssa marras-huhtikuun välisenä aikana

- Rehtori kutsuu lukuvuoden aikana opettajat yksitellen tai ryhmissä kehityskeskusteluun
- Kehityskeskustelut tulee käydä marras-huhtikuun aikana koko henkilökunnan kanssa
- Kehityskeskustelut kirjataan ja molemmat osapuolet allekirjoittavat dokumentin. Dokumentit eivät ole julkisia asiakirjoja, vaan ne tulee säilyttää arkistointisäännösten mukaisesti.
- Kehityskeskusteluihin liitetään kehittämissuunnitelman (HOPS; KOPS, OpeKesu) laatiminen (rehtori)
- Pidettyjen kehityskeskustelujen määrä raportoidaan tarvittaessa sivistyskeskukseen lukuvuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä (tunnusluvut)

Helmi-maaliskuu

- Toiminnan arvioinnin arviointikyselyjen toteuttaminen Maalis-huhtikuu
- Toiminnan arvioinnin tulokset toimitetaan kouluille viimeistään huhtikuussa työstämistä varten

Liite 1. jatkuu

Toukokuu

- Koulut/laativastaavat raportoivat toiminnan arvioinnin tulosten pohjalta tehdyistä/tehtävistä toimenpiteistä kouluilla.
- Tuloksista tehdään yhteenveto tai raportti sivistyskeskuksen edellyttämällä tavalla. Yksittäistä koulua, rehtoria, opettajaa tai oppijaa koskevia tietoja ei tule julkistaa.
- Maakunnan laativastaavien kokoontuminen Kesäkuu Lukuvuosisuunnitelman arviointi
- Koulut toimittavat sivistyskeskukseen kesäkuussa lukuvuosisuunnitelman arvioinnin
- Lukuvuosisuunnitelman arviointi koostuu sanallisesta arvioinnista sekä tunnusluvuista
- Arviointi tehdään ohjeiden mukaisesti lomakkeelle tai esim. Webropol-ohjelmalla
- Sivistyskeskus tekee koulujen lukuvuosisuunnitelmien arvioinneista yhteenvedon/raportin

Vuoden aikana

- Muut mahdolliset kyselyt, arvioinnit, testit ja mittaukset

Liite 2.

Arviointi-/ laatuvaastaavan tehtävät

1. Kaupunki-/kuntakohtaisen arviointisuunnitelman työstäminen ja päivittäminen maakunnallisen arviointisuunnitelman pohjalta
2. Auttaa tarvittaessa rehtoria/apulaisrehtoria lukuvuosisuunnitelman teossa elosyyskuussa.
3. Perusopetuksen laatukriteereiden sekä maakunnallisen arviointitoimikunnan valitsema arvioinnin kohteen esittely opetushenkilöstölle elosyyskuussa.
4. Laatuvaastaava työstää yhteistyössä muiden kuntien laatuvaastavien kanssa arviointitoimikunnan päättämän arvioinnin kohteen perusteella kyselyjä ennalta sovituille kohderyhmille (toiminnan arviointi). Laatuvaastaava jakaa kyselyt Webropolilla ja huolehtii, että kyselyihin vastataan määräaikaan mennessä (opettajat, rehtorit, ohjaajat, oppilaat, huoltajat jne.) ja tarvittaessa muistuttaa kaikkia vastaamaan kyselyyn. Laatuvaastaava toimittaa tulokset kouluille (vain koulun omat tulokset) ja sivistyskeskukseen (kaikki tulokset). Laatuvaastaava pitää huolen, että kouluilla käsitellään tuloksia ja päätetään mahdollisista toimenpiteistä. Hän myös raportoi toukokuun loppuun mennessä koulun/koulujen toimenpiteistä.
5. Laatuvaastaava avustaa tarvittaessa rehtoria/apulaisrehtoria lukuvuosisuunnitelman arvioinnissa.
6. Kunnat maksavat itse korvaukset laatuvaastaville

Liite 3.

Toiminnan arvioinnin kohteet lukuvuosittain

3

	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23
Johtaminen		X			X				X	
Henkilöstö	X				X				X	
Taloudelliset resurssit	X				X				X	
Arviointi		X				X				X
Opetussuunnitelman toteuttaminen						X				X
Opetus ja opetusjärjestelyt				X		X				X
Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki			X				X			
Osallisuus ja vaikuttaminen			X				X			
Kodin ja koulun yhteistyö		X					X			
Fyysinen oppimisympäristö			X					X		
Oppimisympäristön turvallisuus				X				X		
Apitoiminta				X				X		
Kerhotoiminta				X					X	
Muuta								+poikkeusolot		

Liite 4.

Toiminnan arviointi Perhossa

Perhon koululaitos on ollut mukana kehittämässä maakunnallista arviointia Kokkolan kaupungin hallinnoimissa hankkeissa vuodesta 2010 alkaen. Nykyisin työ jatkuu samankaltaisena yhteistyönä maakunnallisessa ohjausryhmässä, joka ohjaa ja kehittää arviointia sekä päättää vuosittain arvioinnin kohteet ja kohderyhmät laatukriteereiden mukaisesti, kuitenkin niin, että jokainen kunta toteuttaa itsenäisesti arvioinnin ja päättää itsenäisesti mitä arvioidaan. Yhteistyö jatkuu kuntien omalla rahoituksella. Maakunnallisen yhteistyön tavoitteena on kehittää arvioinnista yhtenäisempää maakunnan tasolla.

Kustannusjako maakunnan kanssa yhteistyössä tehtävästä toiminnan arvioinnista koostuu maakunnallisen arviointivastaavan 10 % palkkaosuudesta sekä Webropol-ohjelmiston vuosittaisesta kustannuksesta (7685 €, lv 2018-2019). Perhon kunnan osuus lukuvuonna 2016 oli 1233€ (Perusopetuksen maakunnallinen laatutyö kustannuslaskelma 5.12.2016). Lisäksi Perhon kunta maksaa itse korvauksen omille laatuvasaaville.

Toiminnan arvioinnista vastaavat kunnassa laatuvasaavat. He muokkaavat kyselyä kunnan tarpeiden mukaan ja raportoivat tulokset. Kysely toteutetaan Webropol-ohjelmiston avulla. Arvioinnin keskeisimmät tulokset kootaan koululaitoksen nettisivustolle peda.net/perho/kyselyt, mistä on löydettävissä tulokset vuodesta 2015 alkaen.

Arvioinnin lähtökohtana on nykytilan arviointi. Arviointi on kehittämisen väline. Tästä syystä jokaisen arvioinnin lopuksi laaditaan toimenpidesuunnitelma, joka käydään läpi vastaajien kanssa ja sovitaan arvioinnin perusteella tehtävien toimenpiteiden toteutuksesta ja seurannasta.

Liite 4. jatkuu

Toiminnan arvioinnin työnjako

Paikallisesti opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus linjata, kuinka perusopetuksen laatukriteeristöä hyödynnetään omassa kunnassa. Laatukriteereiden käyttöönottoa on hyödyllistä suunnitella kunnallisten päätöksentekijöiden, koulutoimen ja koulujen välisenä yhteistyönä.

Kunta tai opetuksen järjestäjä

- päättää, kuinka ja/tai miltä osin perusopetuksen laatukriteeristöä hyödynnetään perusopetuksen kehittämistyössä
- päättää, millä tavoin laatukriteereiden toteutumista arvioidaan
- päättää, kuinka tuotettu arviointitieto hyödynnetään koulutoimen tulevassa kehittämistyössä
- tiedottaa laatukriteereistä
- päättää, tehdäänkö perusopetuksen laatutyö alueellisesti tai oman kunnan sisällä
- vastaa laatutyön tulosten huomioinnista
- päättää laatutyön organisoimisesta ja vastuullisesta valmisteluryhmästä.

Perhon kunnassa työnjako on seuraava:

Laatuvastaavat

- 1) valmistelevat toiminnan arvioinnin laatukortit yhteistyössä rehtoreiden kanssa ja osallistuvat maakunnalliseen yhteistyöhön
- 2) kokoavat arvioinnin keskeiset tulokset
- 3) esittelevät tulokset rehtoreille ja esimiehille
- 4) kokoavat koulujen kehittämisideat
toukokuun loppuun mennessä sekä
- 5) laativat toimenpidesuunnitelman, jossa sovitaan arvioinnin perusteella tehtävien toimenpiteiden toteutuksesta ja seurannasta. Tulokset esitellään sivistys- ja vapaa-ajan lautakunnassa lukuvuoden lopussa.

Liite 4. jatkuu

Rehtorit

- 1) valmistelevat laatuvaastavien kanssa toiminnan arvioinnin laatukortit ja sisällyttävät toiminnan arvioinnin muun arvioinnin lisäksi koulujen lukuvuosisuunnitelmiin lukuvuoden alussa
- 2) huolehtivat, että kaikilla, joita toiminnan arviointi sinä vuonna koskee, on mahdollisuus vastata kyselyyn (mm. oppilaat oppituntien aikana, henkilökunta ys-ajalla, koteihin wilma-viestit)
- 3) osallistuvat toiminnan arvioinnin tulosten käsittelyyn ja niiden perusteella tehtävien toimenpiteiden valmisteluun yhdessä laatuvaastavien kanssa
- 4) huolehtivat, että kouluilla käsitellään tuloksia ja päätetään mahdollisista toimenpiteistä
- 5) huolehtivat, että päätetyt toimenpiteet huomioidaan tulevina vuosina koulujen lukuvuosisuunnitelmissa.

Sivistystoimenjohtaja ja sivistyslautakunta

- 1) ovat tietoisia ja sitoutuneita laatutyöhön, jota toiminnan arvioinnilla tehdään
- 2) tiedostavat laatutyön kautta esille tulevat tarpeet ja mahdollisuudet, joiden avulla voidaan kehittää opetustyötä
- 3) saavat arvioinnilla tietoa talousarviotyöhön ja kehittämiskohteiden pohjaksi. Laatutyöstä muodostuu yhteinen johtamisen väline sekä rehtoreille että päättäjille.

Toiminnan arvioinnin yleiset kehittämiskohteet Perhossa

-Opetuksen laadun arviointitulokset ja kehittämissuositukset tulisi saada ajoissa lautakuntakäsittelyyn, jotta arviointitulosten perusteella esitettävissä toimissa voidaan ottaa huomioon seuraavan talousarviovuoden suunnitteluohjeet.

-Koulujen arviointitoiminta ja arviointisuunnitelma nivotaan osaksi koulun vuotuista suunnitelmaa.

-Koulujen tuottamaa arviointitietoa tulisi hyödyntää systemaattisesti sekä kouluilla että kuntatasolla toiminnan ja talouden suunnittelua koskevassa päätöksenteossa.

-Kyselyihin vastaamisprosentit pitäisi saada korkeammiksi, jotta tuloksista voidaan tehdä luotettavia johtopäätöksiä.